

تهیه آمارهای رسمی از گوگل ارث!

● آقای فرزین شخصاً تماس‌هایی گرفته و منبع آمارهای کشاورزی در دولت روحانی را جویا شده بود که در پاسخ به وی گفته بودند، آمارهای کشاورزی را از «google earth» گرفته‌ایم

گزارش

در شماره‌های قبلی «ایران اقتصادی»، مباحث گوناگونی از شرایط اقتصادی و تصمیمات اتخاذ شده در دولت‌های نهم و دهم به روایت سیدشمس‌الدین حسینی، وزیر امور اقتصادی و دارایی دولت محمود احمدی‌نژاد منتشر شد. وی حکایت‌ها و روایت‌های مختلفی را از ۸ سال فعالیت دولت نهم و دهم بیان کرد و برخی مسائل در بازار ارز، هدفمندی یارانه‌ها و ماجرای اختلاس ۳ هزار میلیارد تومانی و فرار خاوری، مدیرعامل وقت بانک ملی به خارج از کشور را نیز تشریح کرد. در این شماره نیز وی، به ابهام مطرح شده از سوی روحانی درباره آمارهای اشتغالزایی دولت احمدی‌نژاد پاسخ گفت.

● نفت، صنعت و خدمات کاملاً از تحریم‌ها اثر گرفتند؟

بله، اما تأثیر تحریم‌ها بر نفت کاملاً واضح و بارز است. البته لازم می‌دانم با مثالی در این باره قضیه را توضیح دهم. در صورتی که کشور را کارخانه‌ای فرض کنیم که در سال فقط ۱۰۰ واحد نفت تولید دارد، اگر تولید این کارخانه در سال بعد به هر دلیلی مانند تحریم‌ها، ۵۰ درصد کاهش یابد، رشد کشور رسماً منفی ۵۰ درصد می‌شود. حال فرض کنید در سال بعدی تولید کشور از ۵۰ واحد به ۸۰ واحد نفت برسد. در این صورت شاهد رشد اقتصادی ۶۰ درصدی خواهیم بود. اما هنوز عملکرد تولید ۲۰ واحد از ۱۰۰ واحد کمتر است. این تفاوت بین عملکرد تولید و رشد است.

لذا مسئول نظام آماری کشور مدعی است که آمار را درست اعلام می‌کند، اما توضیح نمی‌دهد که نحوه بیان آمار توسط مقامات سیاسی اغوا کننده است. رابطه رشد با بیکاری نیز در همین مثال عیان است. سؤال اینجاست که چطور در سال ۹۱ رشد، ۶۰ درصد بوده، اما باوجود افزایش نرخ مشارکت، نرخ بیکاری کاهش پیدا کرده است. از طرفی طبق آمار صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۱۲، ۱۰۹- درصد می‌باشد. سال ۲۰۱۲ میلادی حدود ۹ ماه با سال ۹۱ شمسی همپوشانی دارد. زمانی که به پایان سال ۲۰۱۲ می‌رسیم در

آخرین ماه‌های پاییز ۹۱ هستیم. از آنجا که سال ۲۰۱۲ میلادی زودتر از تقویم شمسی به پایان رسیده و آغاز سال‌های میلادی مصادف با اوایل زمستان در ایران است، به‌دلیل چند ماه باقی مانده از سال ۹۱ در سال ۲۰۱۳ میلادی، انتظار این بود آمارهای که آنها برای سال ۲۰۱۳ اعلام می‌کنند از عدد اعلام شده ما منفی‌تر باشد، اما آنها آمار سال ۲۰۱۳ را، ۱۰۷- درصد اعلام کردند. مگر غیر از این است که صندوق بین‌المللی پول اجازه ندارد بدون اجازه بانک مرکزی ما، این آمار را منتشر کند، حالا سؤال این است که عدد ۶۰٫۸- درصد از کجا آمده است؟

● خب این عدد ۶۰٫۸- درصد از کجا آمده است؟

اتفاقاً سؤال من هم از دولتمردان تدبیر همین است که این عدد را از کجا آوردند؟! به همین دلیل در سال ۹۱ شما تأثیر منفی رشد روی بیکاری را در اقتصاد ایران نمی‌بینید. به هر حال دلیل عمده منفی شدن رشد اقتصادی ایران، مستقل از عدد آن، در سال ۹۱ (۲۰۱۲) متأثر از کاهش فروش نفت بود. البته این کاهش، اثر مستقیم چندانی بر کاهش اشتغال ندارد چون بخش نفت ما، مستقل از اینکه یک بخش دولتی است، بخشی است که اشتغال‌بری زیادی ندارد. بنابراین مستقل از آمار و اگرهای آماری در تحلیل رشد اقتصادی ایران، ناگزیر

● در مورد نرخ ۶۰٫۸- درصدی رشد، جناب‌عالی گفتید حرف دارید. آیا این حرف‌تان به این معناست که شما این عدد را قبول ندارید؟

نه، می‌گویم مرجع آماری کشور، باید به این سؤالات پاسخ دهد. برای مثال آیا صندوق بین‌المللی پول بدون هماهنگی با بانک مرکزی ما، این آمارها را اعلام کرده است؟ پس چرا طبق آمار این صندوق، کاهش شدید رشد در سال‌های ۲۰۱۳، ۲۰۱۲، ۲۰۱۴ و ۲۰۱۳ میلادی وجود ندارد؟ آیا در تاریخ ایران سابقه داشته است وقتی دولتی تغییر می‌کند، دولت جدید با نام‌نگاری، آمارهای دولت قبل را تغییر دهد. خاطرهم هست زمانی که در دولت بودم خبرنگاری از من پرسید شما آمار تورم را از کجا

در یک قضاوت کارشناسی باید گفت: «حاصل نچرخیدن سانترفیوژهای ما این شده است که موانع سیاسی جدیدی در رابطه با غرب برای اقتصاد ایران ایجاد نشود.»

اقتصاد ایران ایجاد منظر نفت در اقتصاد جهانی ادغام شده و از این منظر بسیار آسیب‌پذیر است. بنابراین باید به فکر رفع این مشکل بنیادین و استحکام اقتصاد خودمان باشیم. اگر خاطرتان باشد اواخر دولت دهم من در یک سخنرانی به این موضوع اشاره کرده و گفتم: «تحریم‌ها باعث شده است مشکلات ساختاری اقتصاد ایران بیش از گذشته خود را نشان بدهد.» ما باید پذیریم ساختار اقتصاد ایران کانال‌های آسیب‌پذیری آن نفت است

برش

ابهام در آمارهای اشتغالی دولت روحانی

اتفاقاً سؤال من هم از دولتمردان تدبیر همین است که این عدد را از کجا آوردند؟! به همین دلیل در سال ۹۱ شما تأثیر منفی رشد روی بیکاری را در اقتصاد ایران نمی‌بینید. به هر حال دلیل عمده منفی شدن رشد اقتصادی ایران، مستقل از عدد آن، در سال ۹۱ (۲۰۱۲) متأثر از کاهش فروش نفت بود. البته این کاهش، اثر مستقیم چندانی بر کاهش اشتغال ندارد چون بخش نفت ما، مستقل از اینکه یک بخش دولتی است، بخشی است که اشتغال‌بری زیادی ندارد. بنابراین مستقل از آمار و اگرهای آماری در تحلیل رشد اقتصادی ایران ناگزیر باید به آمارهای رسمی کشور استناد کنیم. مثلاً بر اساس محاسبات شخصی مدعی شدند: دولت قبل در هر سال ۱۶- ۱۴ هزار شغل ایجاد کرده است. اما رئیس مرکز آمار دولت یازدهم حتی در زبان انتقاد از عملکرد دولت قبل می‌گوید: «در دولت قبل ۱۶- ۱۴ هزار شغل ایجاد کرده است. اما رئیس مرکز آمار دولت یازدهم حتی در زبان انتقاد از عملکرد دولت قبل می‌گوید: «در دولت قبل ۲٫۵ میلیون شغل ایجاد نشده، بلکه دولت قبل حدود یک میلیون و دویست هزار شغل ایجاد کرده است.» لذا حتی اگر این عدد یک میلیون و دویست هزار را قبول کرده و این رقم را بر ۸ سال تقسیم کنیم، باز عدد حاصل بزرگتر از ۱۴ هزار شغل خواهد بود.

است. بد نیست در تحلیل رشد، ملاحظه‌ای به دوره‌های گذشته داشته باشیم. اگرچه نوسانات کوتاه مدت رشد باید بررسی شود اما تحلیل رشد اقتصاد ایران تحلیلی بلندمدت است. اساساً اینکه اقتصادی به طور معمول در دولتی حدود ۵-۶ درصد رشد داشته و یک‌باره به رشد ۶٫۸- درصد برسد، این اتفاق قطعاً به دلیل سازکارهای درونی اقتصاد نیست و اینکه کسی مدعی شود اگر تحریم‌ها نیز اتفاق نمی‌افتاد این رشد منفی را داشتیم، یک بحث غیرعلمی و غیرمستند است. در پاسخ به این سؤال که آیا عدد رشد سال ۱۳۹۲ می‌تواند درست باشد، باید بگویم: منفی‌ترین رشدی که در ۴۰ سال گذشته در اقتصاد ایران تجربه شده، مربوط به سال ۵۹ است. در این سال باوجود اینکه رشد اقتصادی بدون نفت ما حدود ۰٫۳ درصد بود، اما چون رشد بخش نفت ما به ۶۷- درصد رسید لذا رشد اقتصادی ایران در مجموع ۲۳- درصد شد.

جالب است بدانید سال ۵۹، سالی است که خرید نفت ایران به لحاظ مقداری توسط امریکایی‌ها تحریم می‌شود. وقتی ما از اثر نفت در اقتصاد ایران صحبت می‌کنیم، خیلی‌ها نگاه‌شان به اثر درآمدی آن معطوف می‌شود. من می‌گویم این اثر، غیرمستقیم است، مهم‌تر از آن اثر مستقیم مقدار تولید نفت است چون وقتی رشد اقتصادی را حساب می‌کنند، این محاسبه بر اساس میزان بشکه نفت‌هایی است که تولید می‌شود نه بر اساس قیمتی که فروخته می‌شود. برای همین باید به اصطلاح، تورم‌زدایی شده و به تولید حقیقی حساب کنند. لذا وقتی یک‌باره در بخش نفت به جای ۱۰۰ بشکه، ۳۳ بشکه

فرزین شخصاً تماس‌هایی گرفته و منبع آمارهای کشاورزی را جویا شده بود که در پاسخ به وی گفته بودند: آمارهای کشاورزی را از «google earth» گرفته‌ایم یا در جوابیه‌ای که بعدها داده شد، نوشته بودند: یکی از معاونت‌های جهاد کشاورزی به مرکز آمار نامه‌ای نوشته و مدعی شده بود آمار سال قبل اشتباه بوده و ما به این دلیل آن را تغییر داده‌ایم! فرزین در ادامه گفته بود: شما سال پایه را تغییر داده‌اید، وقتی سال پایه تغییر می‌کند باید آمار تولید حقیقی به جای آمار تولید اسمی تغییر کند. چرا که عدد تولید اسمی از تغییر سال پایه اثر نمی‌پذیرد. به نظرم بهتر بود مسئولان ذریبط به این سؤالات و ابهامات پاسخ کارشناسی می‌دادند که هیچگاه ندادند!

● شما عدد رشد اقتصادی سال ۱۳۹۲ (منفی ۱٫۹ درصد) را درست می‌دانید؟ یا عدد رشد مثبت سال ۱۳۹۳ را؟

حتی اگر این اعداد برای رشد درست باشد، بهبود عملکرد، اتفاق نیفتاده

می‌آورید؟ که پاسخ دادم: «از دوران دانشجویی عادت کرده‌ام آمار تورم را از بانک مرکزی بگیرم و هیچ وقت قبل از اعلام آمار مراجع رسمی درباره شاخص‌های اقتصادی سخنی نگفته‌ام و همیشه مباحث اقتصادی را با استناد به آمارهای رسمی تحلیل کرده‌ام.»

● دکتر فرزین درباره تغییر آمارهای بخش کشاورزی توسط دولت یازدهم یادداشتی نوشت که با واکنش‌هایی هم از سوی بانک مرکزی همراه بود. فرزین در این یادداشت می‌نویسد: دولت یازدهم برای بد نشان دادن اوضاع اقتصادی کشور دست به تغییرات آماری می‌زند...

جزئیات نامه دکتر فرزین در خاطرهم نیست، اما یادم هست وی روی چند نکته تأکید داشت. اولین نکته این بود که بالاخره دولت‌ها برای سیاستگذاری به آمارهای رسمی نیاز دارند، از طرفی مراجع رسمی آمار هم باید این اعتماد را مستحکم‌تر کنند. ظاهراً آقای